

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{2}$ an 2 fl. 50 cr., $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{2}$ an 3 fl. 50 cr., $\frac{1}{2}$ an 7 fl.,
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{2}$ an 10 franci, $\frac{1}{2}$ an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr
a treia-ora 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplădi Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază

Numele singuratică la 5 cr. se vînd la „Tipografia”, soc. pe acțiune

Nou minister
în Austria.

Din Viena sosesc știri surprinzătoare. Cabinetul Gautsch și-a dat Sămbătă dimisiunea; Maiestatea Sa a primit-o și a încredințat cu formarea noului cabinet pe contele Thun-Hohenstein.

E cu atât mai surprinzătoare această schimbare, de altfel nu neașteptată, că ea vine imediat după ce Gautsch și-a început activitatea.

De trei luni de zile, de când primul-ministrul Gautsch a luat moștenirea contelei Baden (la 28 Noemvrie 1897), el n'a făcut decât să sondeze terenul într-o parte și alta. Nehotărât, vacillant, aplecând spre Germani, când spre majoritatea slavă, când spre liberali, când spre conservativi, baronul Gautsch n'a isprăvit nimic pozitiv. Chiar și tractările lui cu guvernul ungar n'au dus la nici un rezultat. Unicul fapt mai marcant ce s'a întâmplat, — căci nu se poate pune în contul său, ci în al întâmplării, — sub durată cărmuirii lui Gautsch a fost oprirea purtării colorilor studențești în Boemia. Firește, aceasta n'a eșit în favorul guvernului. La multe greutăți ale situației din Austria aceasta a adăus încă una: mișcarea studenților germani și greva generală, ce a urmat la universități.

În ultimele zile baronul Gautsch părea că se apucă de lucru. Se tot anunța deschiderea reichsrathului, când pe o zi, când pe alta.

În fine seria acțiunilor s'a început. Opierea colorilor s'a ridicat. Nouele ordinațiuni de limbă, despre cari lumea era de mult avisată, au urmat; reichsrathul a fost convocat pe 21 Martie.

Toate acestea s'au succedat rapid. Nouele ordinațiuni de limbă s'au publicat de abia acum Vineri, la 4 Martie. Convocarea reichsrath-ului a urmat în proxima zi — și atunci imediat a urmat și abdicarea cabinetului Gautsch.

Va să zică, nici n'a început bine a lucra, nici nu și-a putut da seamă despre impresiunea primului său debut, căci nici publicul nu și-a dedus încă seamă de piesa prezentată — și baronul Gautsch, actorul de mult așteptat, se retrage de

pe scena politică și locul său îl ocupă — contele Thun.

Cum s'a făcut această repede schimbare, astăzi încă nu se știe.

Despre contele Thun se vorbea deja și mai înainte, că va succede lui Gautsch; venirea lui la guvern nu e astfel neașteptată. Nime însă nu credea ca această schimbare să se facă așa rapid, și între atari împrejurări, și azi, că s'a făcut, nime nu și poate da seamă despre cauzele acestei rapide desvoltări a lucrurilor.

Contele Thun e Ceh, feudal, conservator, federalist. Așa e descris, după cât e cunoscut din trecut. Bărbat de încredere al Curței, el vine la guvern având toată încrederea Monarhului. Nu se știe însă în ce măsură va avea și sprijinul partidelor, pentru-că programul său pentru descurcarea lucrurilor e cu totul necunoscut. Ceh de origine și sentimente, el totuși nu are toată simpatia Cehilor; ear' la Germani cu atât mai puțin. Astfel așteptarea zilelor proxime este îndreptată cu încredere, ca să vadă pe acest nou cărmăciul al corăbiei austriece eșind din chaosul ce-l împresoară și declarând pe față culoarea sa politică.

Rolul baronului Gautsch, pentru sine absolut negativ, se pare-că are însemnătate pozitivă numai pentru succesorul său. Ridicarea opreliștei colorilor a reparat puțin reaua impresiune făcută la Nemți.

Nouele ordinațiuni asemenea au pregătit terenul la Nemți, căci deși ele nu vor mulțumi nici o parte, nici alta, totuși față cu ale lui Baden, acestea înclină ceva mai mult în favorul Nemților. Se accentuează însă caracterul provizoriu al acestor ordinațiuni „până la regularea prin lege a chestiunii de limbă”.

Astfel stând lucrurile Viena ne pregătește nouă și nouă evenimente. Rapiditatea cu care s'au urmat aceste din urmă lasă impresiunea, că urmează momente mari și grave pentru întreaga monarhie.

Gravitatea momentului actual se resimte deja în Budapesta.

Știrea despre noua schimbare a sosit la Budapesta Sămbătă noaptea, după miezul nopții. Și totuși mai multe ziare au dat primi-articoli asupra evenimentului. Ziarele guvernamentale se par a fi mai mult surprinse. Ele se tem mai ales de venirea federalismului.

Ori-ce ar urma în Austria, e aproape sigur, că schimbări mari se pregătesc, și ele nu pot să nu aibă o înfrîngere și asupra părții de dincoace de Leitha a monarhiei.

Sibiu, 7 Martie n.

Rutenisarea în Bucovina. „Patria” a adus în timpul din urmă știri îngrijitoare și alarmante despre rutenisarea Românilor din districtul Sirete. În urma acestora d-nii baron Eudoxiu Hormusachi și Dr. G. Popovici, în numele comitetului partidului național s'au dus la fața locului să facă o anchetă prin toate comunele districtului.

Revista „La Paix par le droit” din Paris, publică în nrul 2 (Februarie) un interesant articol al dlui P. Ed. Decharme, licențiat în litere.

Di Decharme s'a ocupat cu studiul limbii române și a prins simpatie de poporul nostru. Numele dînsului e cunoscut cetitorilor nostri.

În articolul, de care e vorba, autorul își bate joc de iritabilitatea și șovinismul unguresc al lui Pázmány, care își închipue că cine simpatizează cu Români subjugată este necesarmente un om cumpărat de Ligă.

Di Decharme combate aserțiunea maghiară, că chestia Românilor ardeleni ar fi o chestie internă în care nici un străin n'are dreptul să se amestece. Aceasta este o simplă ficțiune de drept internațional, care e șubredă actualmente și va dispărea pentru a lăsa locul unor vederi mai echitabile.

„Când o naționalitate de 3 milioane de oameni este oprămată în libertățile sale cele mai elementare de către niște stăpâni străini de limbă, de rasă și de moravuri, e de datoră ori-cui ține aceasta să proclame sus și tare ceea-ce i-se pare lui că e drept și adevărat”.

Di Decharme promite că va studia în curînd cu deamănuntul chestia ardelenă.

„Wiener Politische Nachrichten”, publică în nrul său (4) dela 10 Februarie o notă din Ungaria, în care discută pretinsa revoluțiune românească din Transilvania, și arată, că totul nu este de-ât o ordinăre și proastă manoperă a poliției maghiare.

Ziarul german zice:

„Infamia aceasta fără păreche a fost atât de boacă și stupid înscenată, încât guvernul unguresc, ori-câte nărozii ar fi comis el în trecut pe tărîmul chestiunii naționalităților, s'a văzut nevoit de astă-dată a arunca vîlul tăcerii și al întunerecului asupra acestei nerușinări”.

Fraternizarea ofițerilor români cu cei austro-ungari. Am înregistrat știrile publicate prin ziare despre petrecerile reciproce ce și-au aranjat și intenționează a-și mai aranja, ofițerii nostri din Brașov cu cei români din Ploiești. — Acum aflăm, că domnul senator Costescu - Comăneanu a adresat guvernului român o interpelație în această afacere.

Di Jean Datis publică în ziarul *La Cloche* sub titlul „Le tour des Balcons” un lung articol, în care arată starea țrilor din Orient. Autorul, vorbind despre România, o numește „țara cea mai simpatică din Sud-Est”, pentru-că e o țară neo-latină și îndrumată pe calea progresului. El găsește însă, că lipsa de stabilitate în guvernele românești, precum și „minoritatea turbulentă” a socialiştilor sînt în detrimentul țerei.

Rector Magnificus.

Sibiu, 6 Martie n.

Di Herczeg Mihály, rectorul universității din Budapesta e într-o adevăr — magnific! Măreț, admirabil și netrecut.

Dînsul este rectorul universității regești de științe. Conduce întreg aparatul științific ce se desfășură la cele 4 facultăți, poartă inspecțiune peste multele catedre și urmărește cu ochi de Argus desvoltarea spirituală a miilor de studenți universitari.

Nu e lucru ușor a fi rectorul unei universități. Câte acte are să subscrie un rector, câte sedințe să presideze, câte promoțiuni să conducă!... D'apoi ocupațiunile științifice ale specialității sale, pentru-că rectorul e totodată și profesor. Om să fie cine și-le poate împlini toate la timp, conștient și corect.

Și di Herczeg e — om odată! Mai mult, e — magnificom!

Pe lângă toate cele, mai sus înșirate, care de sine ce înțeleg, dînsul mai

găsește timp să se ocupe cu politica, mai ales cu politica.

La „Magyar Nemzeti Szövetség” o societate de maghiarizare în Budapesta, al cărei scop e politic în cel mai șovinist și unguresc sens al cuvîntului di Her czech e președinte!

Ori-unde e vorba de o mișcare politică, di Herczeg nu lipsește. Din contră îl vei găsi în frunte, fie ca rector, fie ca președinte, fie ca inițiator.

El inițiază congres de studenți spre a împăca naționalitățile, el cere studenților români să-i arete într-un memorandum toate gravaminele noastre naționale, ca să le reviduască și eventual să lecuască „pe cele îndreptățite”. El oprește apoi studenților români de a face politică, de a scrie memorande, ori a ține întruniri; îi chiamă însă la conferențe cu studenții maghiari, ca să se împace. El dojenește pe studenții români, că țin conferențe antipatriotice, apoi tot el dă prin ziare declarațiuni, „spre liniștirea părinților îngrijorați” constatînd că studenții naționalităților sînt ireproșabili în conduita lor. — Și așa mai departe; di rector e neobosit în „deslegarea” chestiunii naționalităților.

Dar și pe alte terene di Herczeg Mihály este neobosit în urmărirea scopurilor sale politice, cari sînt identice cu scopurile politice de maghiarizare.

Din prilejul zilei natale a împăratului Wilhelm, când toate ziarele din Budapesta au adus ditirambici primi-articoli la adresa suveranului german, reamintind vestitul toast, di Herczeg în lipsa unui organ propriu a telegrafat la Berlin un adevărat prim-articol în numele societății de maghiarizare „Nemzeti szövetség”.

Pe lângă toate acestea di rector magnificus ne-a rezervat și nouă o surprindere.

Ieri am primit dela dînsul o scrisoare românească, în care ne roagă să publicăm diploma de doctorat *honoris causa*, ce universitatea din Budapesta a dat M. Sale Reginei Elisabeta a României, precum și alocațiunea rectorului, ambele traduse gata în românește.

Împlinim această rugare a dlui rector, omițînd textul diplomei, pe care cetitorii nostri o cunosc în original și a cărei traducere e cam slăbuță.

Vedem însă, că și în această manifestare a universității din Budapesta, di rector a picurat o tendență politică,

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Baronul Delaborde.

— Roman. —

de

Marcel Prevost.

— Epistola doamnei De Langellay către preotul Motheur, capelănul clăustrelui-Madonna din Paris. —

Scumpe dle părinte!

Ultimele zile ale postului mă transpun în dispozițiune sufletească născădătoare și afară de d-ta nu cunosc om în lume, căruia aș pute să-i spun totul. Bărbatul meu a plecat de acasă, ca să iasă parte la manevrele dela Poitou. Châtellerault-ul băjbăie de duvele intermale ale ofițerilor. Apoi și grozava asta de vreme care face încă și mai ne-suportabilă vîduvia noastră trecătoare. Cum va fi acum Parisul? În scumpa mea grădiniță de demult a clăustrelui înflorit-a deja scumpia? Aici la noi de două săptămîni deja nici nu mai respirăm altceva decît negură și umblăm prin tină până în grumazi.

D'apoi — d'apoi — sorocul spălării de Paști, generala curățire a sufletului, care se apropie tot mai mult și pentru care trebuie să ne pregătim!

Și când ne examinăm sufletul și vedem că nici cu un bănuț nu plătim mai mult decît în anul trecut pe vremea asta, atunci ne cuprind remușcările — ori facem chiar descoperirea, că cu câteva centime am decăzut în preț și aceasta apoi ne aruncă în completă desperare. Și afurisitele flori parazitice, cari

răsăr în inimile noastre, egoism, clevetire, le-nevire, cochetărie, — toate au crescut și au dat roade!

O, bune dle părinte, har Domnului, că d-ta nu-mi mai ești duhovnic, mă tem, că mi-ai ține o predicăție foarte pipărată. — Ce zic? — har Domnului! pe când tocmai contrarul euget. Doar! atât de bucuros aș îndura sevara predicățiune a d-tale pentru-ca să pot auzi părerile, sfaturile d-tale înțelepte și binevoitoare. Vicarii nostri de sigur sînt oameni foarte de treabă, de omenie, dar p'vire pătrunzătoare și simț fin n'au de loc, sînt veritabili săteni, cari curat numai din întîmplare au ajuns din curtea lor în seminari. Ear' eu — cu toate-că și eu m'am născut într'un sat — în clăustri și prin vizitele la mătușa mea, d-na Hortisio, am devenit foarte parisiană și nici nu știu afla tonul potrivit față cu acești oameni de omenie. Aud cum mă înfrunți: „parisiană — parisiană — dar” ce fel de idee șuchiată e aceasta. Mititica asta de Roberta earăși se fudălește cu aceea, că dînsa e parisiană, pentru-că — vezi Doamne — în viața sa a văzut de câteva-ori obeliscul și Pantheonul!

Oh, nu, scumpe dle părinte, nu prea pun mult preț pe asta, știu eu, că nu sînt altceva decît o găscuță proastă, dar totuși este ceva în interesul meu, ce duhovnicului meu de aici nu aș fi în stare să-i descoper nicînd. Și nici nu i-aș pute face cadoa năpuri din porcelan de Meissen, căci știu că așa ceva nu i-ar face bucurie și cu degetele lui osoase le-ar sfărîma fără milă. D-tale însă i-am dat cu plăcere păpuși de porcelan ca suvenir de ziua nașterii, și d-ta totdeauna te-ai bucurat de ele și nu le-ai spart în bucăți.

Dar' ce și fîcăresc eu? La adică voiam numai să-ți spun, că-mi simt bolnavă inima și că boala asta e de natură atât de delicată și stranie, căt cu nimenia altul nu aș voi să vorbesc despre ea, decît chiar numai cu d-ta.

Doar' știu d-ta, cu ce mustrări mari de suflet și lupte interne luptam în clăustri de-aia, și de aceea vei înțelege acvș, că de ce nu-mi dă pace de luni de zile această nimica toată ce-mi zace la inimă și de ce mă neliniștește atât de mult.

Dar' vreau să-ți spun totul din fir în pîr și d-ta vei face foarte bine, dacă încă odată mă vei asculta cu paciență.

Nu știu vorbitu-ți-am oare în clăustri vre-odată despre „bătrînul amic” al meu? Posibil, căci eu i-am spus doar' totul ce numai îmi pica în minte. Dar' poate-că totuși nu i-am vorbit, căci atîrnăm de bătrînul meu amic cu acel amor egoistic, pe care copiii adese-ori îl simt față cu oamenii bătrîni. Și trebuie să mărturisesc, că pe atunci din depărtare nici nu mă prea gândiam la el.

El s'a numește baron Delaborde și trăise o viață cît se poate de aventuroasă. Ca fiin al unui anglo-ai de curte însoțise pe Carol al X-lea în exil, în urmă s'a dat pe partea lui Napoleon al III-lea și acesta earăși i-a atras la curtea dînsului. După-cum se vorbește, pe timpul acela era unul dintre cei mai cunoscuți viveur-i ai Compăgnei. După răboiu s'a retras la moșia sa în Châtellerault și acolo, în butul celor 50 și câțiva ani ai lui, a stricat la mai mulți cetățeni pacinici pacea familială.

Ceea-ce îți spun, nu e nici-decum potrivit a prezenta în frumoase culori pe bătrînul meu amic, mă grăbesc deci a declara, că afară

de această virtute, care zău nu i-a putut servi spre laudă, într'altele avea în adevăr cele mai frumoase înșușiri. La urma urmelor a murit ca creștin bun, după-ce s'a căit pentru păcatele lui și a luat sfînta cuminicătură. D-ta doar' nu-l vei judeca mai aspru decît supremul judecător.

În copilăria mea baronul era încă seducător de frumos. Se vedea de pe față și de pe ținuta dînsului, că vestea bună despre el era îndreptățită. Desimea părului său alb ca argintul da de rușine glava pleșuvă a tinerilor de acum, dinții încă-i erau întregi, nu lucia pe ei aural plumbitului. Întreaga lui ființă era mai bine caracterizată prin astuțimea, prin care bărbății așa de adese-ori o împuță Don Juanilor.

Delaborde avea casă pe *corso-Blassac*. Aceasta casă prin exteriorul ei mohorit, aristocratic era bătătoare la ochi printre căsuțele albe, cetățenești, ale orașului. Traia singur acolo, cu o rudenie scăpătată a lui, care deși era cu mult mai tînăr decît el părea așa de bătrîm, ca-și-cum i-ar fi fost mamă. Baronul era bur'ac, dar' da adese-ori prânzuri și baluri; numele și trecutul său răspîndia în jur o astfel de glorie, încât și cea mai decentă și mai morală societate se silia pe întrecute să capete invitări. Toate erau încantate de el, fetele tinere, întocmai ca și nevastele, și vîdanele. Se pricepea de minime să spună fîcăreia tocmai aceea-ce-i cădea bine. Astfel a ajuns de fiecare își cugeta:

— Baronul de bună-seamă e amoresat în mine.

Încă pentru mine, mă agraia per made-moiselle, când eram încă abia de nouă ani și de ziua nașterii nu-mi aducea jucării, ci flori

ca unei fete mari. Îți poți închipui, că mult și-a câștigat prin aceasta înaintea mea.

Baronul Delaborde, care pe atunci era de 59 de ani, e primul bărbat cu care am cochetat, prin care am cunoscut acel delidic oprit, dar' plăcut: a lăsa să fim curtenite.

Alți oameni, ori de câte-ori le făceam ceva pe voe, mă sărutau totdeauna pe frunte, ori pe obraz, el unicul a fost atât de complet să-mi sărute mîna, și încă totdeauna atunci când eram numai singuri. Acest lucru mă neliniște foarte tare și duhovnicul meu de pe atunci a rîs cu haz, când i-am mărturisit, că am permis unui bărbat să-mi sărute mîna.

Acest joc nevinovat a ținut cam patru ani, până pe timpul când ajunsesem să intru în clăustri și te cunoscusem pe d-ta, dle părinte. Spre rușinea mea, trebuie să mărturisesc, că uitasesm pe bătrînul meu amic. Parisul, de l-am vedea chiar și numai printre grilajurile unui clăustri, nu rămîne fără efect asupra sufletului unei fete tinere. Apoi pe lângă aceea puteam să fac în fiecare lună de câte două-ori vizită mătușei d'Hortisio. Am început a cunoaște pe bărbății de acum; atât de cavaleri, atât de complezanți ca baronul, nu era nici unul între ei. Așa cred, că nici cu atîta spirit nu se puteau mîndri, chiar nu mai aveau avantaj îl aveau față de el, că erau tineri. Și în măsură ce făceam această experiență, începeam a învidia pe fetele și nevastele, cărora acești tineri le făceau curte, până-când pe mine nici nu mă luau în seamă. Când apoi m'am refutor pe ferii acasă în Châtellerault, cavalerismul baronului mi-s'a părut foarte rămas înapoi de lumea modernă.

(Ve urma).

prea puțin învățată spre a nu fi observată. Și se fie asigurată de rector politicus, că noi înțelegem scopul tăcut al acestei manifestațiuni.

Eată actele din chestiune:

Serisoarea rectorului.

A Budapesti Ikr. magyar tud. egyetem rectora.

Preamorale de Redactor!

Cu deosebită stimă vin a vă ruga să binevoiți a publica în prețitul ziar al d-voastre alocuțiunea mea în scris transpusă Maiestății Sale Reginei României.

Budapesta, în 28 Februarie 1898.

Dr. Michaël Herczegh,
rector magnific.

Alocuțiunea rectorului.

Maiestate!

Augustă Doamnă!

În zilele din urmă ale lunii Septemvrie patria și capitala noastră au avut însemnata onoare să fie vizitată de o Augustă persoană împreună cu soțul ei regal, care atât de astădată, cât și cu mult mai înainte a dat mereu dovezi de simpatie, interes, ba aș pute zice de dragostea sa pentru literile maghiare și mersul vieții noastre artistice.

Simțămintele aceste distingătoare ale M. Sale Reginei Elisaveta Luisa Ottilia a României sunt pentru noi cu atât mai măgulitoare și onorătoare, cu cât Maj. Voastră sânteți nu numai zeloasă, ci totodată una dintre cele mai de valoare, mai sublimă și mai de frunte muncitoare spirituale ale literaturii moderne.

Scrierile beletristice ale Maj. Voastre de un efect dintre cele mai moralizatoare au devenit foarte apreciate în literatura universală și v-au făcut și până acum numele neprețuit și strălucitor, vestind splendoarea spiritului și minții Maj. Voastre. Stăruința însoțită dar cu care Maj. Voastră v-ați îndelungit aș zicând din frageda copilărie încă de a vă ocupa cu diferitele ramuri ale poeziei și recunoștința de obște, ce însoțește de regulă stăruința de fer, nu dobândește însemnătatea înaintea prietenilor și cultivatorilor poeziei prin înalta voastră poziție de Regină, ci prin acea putere divină lăuntrică, care vă este înăscută ca o însușire personală și care nu poate fi învățată dela nimenea.

Poesiile, povestile, romanele și drama Maj. Voastre arată o însușire atât de particulară a spiritului vostru înalt, o simțire atât de nobilă și un gust atât de fin, încât ele au avut atât din punctul de vedere moral, cât și din punctul de vedere estetic o însușire dintre cele mai binefăcătoare asupra cercurilor celor mai largi.

Dar' este, Augustă Doamnă, în cercul de activitate literar al vostru un teren, care stă într-o înțredire strânsă cu activitatea științifică și care pentru noi Maghiarii are o deosebită însemnătate. Căci Maj. Voastră ocupându-vă cu multă stăruință și cu adunarea și prelucrarea cântecelor populare românești, ne dați prin aceasta în mână o cheie prețioasă la înțelegerea vieții spirituale a numeroase populațiuni de naționalitate română din patria noastră Ungaria.

Sântem fericiți a vă pute aminti la acest loc, că Maiestatea Voastră a prelucrat în marea sa operă poetică-dramatică tocmai subiectul uneia dintre cele mai frumoase bucăți ale poeziei noastre populare. În afară deci de stima personală cea mai profundă îndoeșă și mai cu seamă aceasta au fost meritele literare, cari au determinat universitatea din Budapesta, cea mai veche, cea mai înaltă și cea dintâia instituțiune de cultură din Ungaria, să proclame cu mare înfăptuire și în unanimitate pe Maiestatea Sa, Elisaveta Luisa Ottilia, Regina României de Doctor de onoare al facultății de filosofie înaintând această diplomă prin o delegațiune.

Binevoiti, Maiestate, a primi din partea universității din Budapesta, cea mai veche și cea mai înaltă instituțiune de cultură maghiară, omagiile cele mai respectuoase ale literaturii și culturi maghiare.

Budapesta, 16 Febr. 1898.

Al Maiestății Voastre

umilit serv:

Dr. Herczegh Mihály m. p.
rector.

Aforisme politice

— Una la zi. —

Întrebați pe marinari ce preferă: pericolul de a pluti pe o mare furtunoasă, sau arșita sugrumătoare la care e expus cineva în regiunile tropicale. Fără îndoială, că ei preferă furtunile, vântul și talasurile cele mari. Valul, mișcarea, agomolul, orcanul, puterea: acestea toate se cuprind în libertate.

E. Castolare.

1848.

Cronica anului.

Pesta, 6 Martie n.

Știrile din Pojon sunt așteptate cu mare nerăbdare. Naia ce vine de acolo e așteptată la mal de mare mulțime de oameni, cari știricesc ce e nou. — Ziarele sunt pline — abia acum — de rapoarte despre revoluțiunea din Paris.

Viena, 6 Martie n.

Tinerimea e tot mai agitată. Studenții, juriști, mediciniști și tehnici au primit într-o sedință a lor textul unei adrese către Împăratul cerând libertăți. Vorbirea lui Kossuth a fost citită în mai multe localuri, dar poliția a intervenit.

Brașov, 6 Martie,

„Gazeta de Transilvania” scrie: „Faima ce se lăpă pe aici, că episcopul Românilor gr.-uniți ar fi slobozit circular pe la protopopii, îndatorator, ca aceiași cu jurisdicțiile secuimăgari se corespundeze în limba maghiară, se adevărează; aceeași însă curge din poruncă mai înaltă, care se publică și pe la unele comitate.”

Brașov, 7 Martie.

Azi s'a ținut examenul din religieune cu elevii români della gimnasilor catolic și cel evanghelic, aproape 90. A presidiat protop. I. Popasu. Îmbucurător e, că de astădată catechetul, dl prot. I. Petric, pe lângă lecțiile catechetice întrețesu și învățături contra vinarului, după cunoscuta cârtică tipărită și românește. O parte a tinerimei se îndatori a nu gusta în viciați nici o beutură spirituoasă. În publicul ascultător s'a deschis subscripția pentru cumpărarea mai multor altor cărți cele osânditoare de vinar. S'a colectat îndată 105 florini v.

Oluj, 7 Martie.

Lui „Erd. Hiradó” i-se scrie din Deva, că un viticultor de acolo, Sig. Csaki, procește, că în estan va fi un vin mai bun, decât chiar la 1834. El e așa de sigur de aceasta, încât e în stare a-și da capul.

Cronică politică.

Tesalia și Creta.

În camera comnelor din Londra Curzon s'a pronunțat în chestia evacuării Tesaliei și candidaturii prințului George. Curzon declară, că puterile speră că Turcia va evacua Tesalia la data fixată de tratate și adaugă că ele vor exercita o presiune în acest sens.

Di Curzon mai zice că candidatura prințului George, ca guvernator al Cretei, nu s'a retras. Nu știe dacă dificultățile ce se arătau s'au înlăturat, chestiunea de sigur este foarte însemnată, dar' mai însemnată este aceea a evacuării Tesaliei. „Lăsați-ne să depărțăm din Tesalia trupele turcești, apoi vom pacifica Creta în mod definitiv” — a încheiat dl Curzon expunerile sale.

Bismarck și conflictul dintre Spania și Statele-Unite.

Am amintit, că Bismarck i-a exprimat părerea, că diferendul dintre Spania și Statele-Unite să fie supus arbitriului Papei, la ceea-ce prim-ministrul Sagasta a răspuns, că nu permite intervenție externă în afacerile interne ale Spaniei.

Ziarul *Correo Espanol* publică acum convorbirea ce a avut-o în această chestie ambasadorul Spaniei cu Bismarck.

Eată părerea fostului cancelar:

El crede că este nefcunjurabil un răboiu între cele două state, de care-ce agenții răsculaților din Cuba toarnă uleiul pe foc în New-York și nu vor înceta cu agitația, până-ce nu va erumpe răboiul din pricina Cubei.

Catastrofa vaporului *Maine* a fost un pretext; agitatorii vor afla și altele.

Răboiul, ce va erumpe — a zis Bismarck — va fi cel mai mare pericol ce amenință pacea europeană și peste tot pacea universală.

Americanii zi de zi atacă și vatămă Spania. Spaniolii nu vor pute suferi mult timp aceasta, cu atât mai mult, că guvernul spaniol, la dorința Americanilor, a dat autonomie Cubei.

Americanii fac pregătiri de răboiu, la cari Spania trebuie să răspundă asemenea cu zngănitul armelor. Numai arbitriul Papei ar pute preveni pericolul unui răboiu.

Doctrina - Monroe, după-cum a zis Împăratul Germaniei, nu este a se interpreta în sensul, că puterile europene au să fie lipsite de

colonile lor americane. Europa nu poate primi o astfel de interpretare a acestei doctrine. În cazul unui desastru pentru Spania, guvernul spaniol poate conta la sprijinul puterilor europene.

În această chestie — încheia Bismarck — sânt de acord cu guvernul nostru.

Mobilizare în Turcia.

Din *Oetnje* se anunță, că liferanții militari turcești din *Soutari* au primit ordin grabnic a-și aduna proviziuni pentru 16 mii de soldați. Poarta trimite această oaste în Albania. În Muntenegru dispoziția e primită cu neplăcere, de oare-ce ea este îndreptată contra propagandei, ce fac Muntenegrii în Albania.

Căderea lui Gautsch.

Ce se prevestea de câtu timp cu insistență din partea foilor de peste Leitha, — e azi fapt împlinit. Guvernul *Gautsch*, dovedit neputincios în fața stărilor grave din Austria, — a căzut!

Căderea a urmat imediat după publicarea *noilor ordinațiuni de limbă*, întemplată Sâmbătă, 5 Martie n.

E drept, *Gautsch* i-a realizat planul cu noile ordinațiuni de limbă. Dar scopul ce-l urmărea nici nu l-a atins, necum s-l ajungă. Delăturarea crizei parlamentare austriece și votarea provisorului cu Ungaria nu le-a putut exopera nici guvernul *Gautsch*, de aceea a trebuit să cadă.

Demisionarea s'a întemplat în aceeași zi, când s'au publicat *noile ordinațiuni de limbă*. Se vede, că însuși *Gautsch* a potrivit așa lucrurile, ca barem ordinațiunile să le poată aduce, dacă alte isprăvuri nu i-a fost dat să facă.

Monarchul a primit demisia și a însărcinat cu formarea noului cabinet pe contele Thun, șeful partidului feudal din Boemia.

O zi înainte de căderea lui *Gautsch*, contele Thun avusese o lungă întrevedere cu ministrul de externe *Goluchowsky*.

Noul prim-ministru, contele Thun de *Hohenstein*, s'a născut la 2 Sept. 1847. Tatăl său a fost ambasador la curtea rusească. Studiile universitare i-le-a făcut la Viena, urmând drepturile. Ca oficer în rezervă, a dus-o până la rangul de major.

În viața publică a pășit la 1879, când a fost ales deputat în *reichsrath* din partea *partidului marilor proprietari conservatori*. În *reichsrath*, Thun s'a atașat clubului ceh. La 1888 a rostit în dieta boemă o *sensatională vorbire contra intransigenței Nemților*, exprimând dorința, ca Monarchul să se încoroneze cu coroana lui Veneț. La 7 Oct. 1889 a fost numit guvernator al Boemiei. În tratările de împăcare din 1890 a reprezentat guvernul, și a vesit în conflict cu Cehii-tineri. Cătră sfârșitul anului 1895 a demisionat din postul de guvernator al Boemiei, după o lungă serie de atacuri foarte violente din partea Cehilor-tineri. Urmașul lui fost contele *Coudenhove*.

Cât pentru noile ordinațiuni de limbă, ele nu par a fi nici-decum potrivite să amelioreze conflictul între Cehi și Nemți. Acesta pot fi mulțumiți, de vreme-ce *Gautsch* le-a făcut concesii mari, dar' Cehii sânt cu atât mai îndârjiți.

Principiul fundamental al noilor ordinațiuni e, că fiecare cetățean al Boemiei se poate folosi în comunicarea cu organele statului și de limba cehă și de cea germană. — Dimpotrivă, în ordinațiunile lui *Badeni* se dispunea pentru teritoriile curat cehi, exclusiv limba cehă ca limba oficială.

Față cu asemenea stări de lucruri, nu se poate aștepta decât o luptă și mai exacerbată între Nemți și Cehi, acestia amenințând deja cu *oposiția*!

Ordinațiunile cele nouă sânt date ca și ale lui *Badeni* — numai *provisor*, rezervându-se regularea deplină a chestiei de limbă — legislativei.

O patentă imperială datată 5 Martie n. convoacă *reichsrathul* pe 21 Martie n.

CRONICĂ

Sibiul, 7 Martie n. 1898

Distincțiune. În legătură cu notița despre distincțiunea cu brău roșu a părintelui David Terfeloga, din Reșița, ni-se scrie din Mehadia, că tot atunci a fost împărțit cu aceeași distincțiune și harnicul preot Ioan Popa din Mehadia, care deși încă tânăr, ni-se scrie că a lucrat mult și bine în cariera sa. — Ambele distincțiuni — zice corespondentul nostru ocașional — au produs bucurie înaintea tuturor, se miră însă de ce foia oficială a dieceșei nu a înregistrat astfel de fapte merite a deștepta rivalii în preoții noștri?

Români bravi. Din comuna românească *Somoștelnic*, comitatul Târnavei-mici, se anunță vesti bune. Mulțumită unei conduceri din partea zelosului preot Ioan Banfi și a înțelegerii frățești din mijlocul lor, locuitorii acestei comune au făcut în timpul din urmă progrese, ca puține alte sate ale noastre. Au clădit o biserică de piatră foarte frumoasă, al cărei cimitir e îngrădit cu zid apoi o școală modernă de asemenea foarte frumoasă. Tinerimea întreagă știe scrie și citi, foarte mulți sânt abonați la ziare și pe întrecute se jilesc a-și arăta vrednicia și simțul de simț pentru cultură și progres. Ca exemplu premerg în privința aceasta înșiși conducătorii. În timpul din urmă vrednicul învățător *Filon Bichis* văzând, că biserica e lipsită de o toacă corespunzătoare, a procurat din banii sei o toacă cu 18 fl. Tot acest bun învățător a făcut din modestul său salariu un dar de 100 fl. — Laudă bravorilor Români din *Somoștelnic*!

Procesul duelului Filipescu-Lahovary s'a terminat Sâmbătă. Dl *Filipescu* a fost osândit — pe cum se depeșează — la șase luni închisoare; martorii au fost achitați toți. Contra osândirii, dl Filipescu nu va apela, după-cum a declarat încă înainte de a se aduce judecata, spunând, că se va mulțumi cu ori-ce sentență.

Senatul României și regele Greciei. Într-una din ședințele sale din urmă, senatul României a însărcinat cu unanimitate biroul, ca să exprime regelui George al Greciei, simpatia sa pentru odiosul atentat, ce s'a săvârșit, fără succes, în contra persoanei sale și totodată „să i-se aducă felicitări călduroase pentru-că a dovedit că l-a păstrat spre binele și fericirea națiunii eline, amică veche a Românilor”.

„România — calumniată.” Despre foiletonul de care am vorbit în numărul 37 al „*Tribunei*” ia notă acum și „*Drapelul*”, reproducând foiletonul calunios al ziarului *III. Wiener Extrablatt*. „*Drapelul*” cere ministrului român de interne o anchetă severă, promițând totodată a reveni.

Pentru școlile din România. Ministrul român de instrucție, în urma unui raport al arhitectului ministerului, a decis să dea patru milioane 500.000 lei pentru îndreptarea actualelor localuri de școală și pentru terminarea următoarelor clădiri în cursul verei: școala normală din Bărlad, liceul Ioan Brătianu din Pitești, gimnasiul din Roman, școala de menaj pentru fete din București, școala normală (preparandă) din Craiova, gimnasiul Alexandru-cel-Bun din Iași, externatul secundar de fete din Iași, școala normală din București și liceul din Focșani.

Naționalism și sabie! Sub acest titlu cetim în „*Tribuna Poporului*” dela Arad: Așa da, așa mai înțelegem: discuție cu sabie. Cel puțin dl *Liviu Tămășdan*, a ajuns să se bată ieri cu dl *Steiner József*, inginer, în urma unor discuțiuni naționaliste. Duelul a avut loc ieri la amezai, în casarma husarilor. Martori ai dlui *Liviu Tămășdan* au fost dl Dr. *Stefan C. Pop* și Dr. *T. Popescu*, advocați, ear' ai dlui *Steiner József* d-nii *Benedek Árpád*, ziarist și *Sugár Jenő*, candidat de advocat. Medici dl Dr. *Aurel Demian* și *Traytler Andor*. Au avut amândoi ce să lege și panseze, căci condițiunile de luptă fiind grele — bătaia până-ce unul nu va pute — ambii combatanți au primit răni: dl *Tămășdan* nelsemnat (la mână) ear' adversarul său mai gravă, la braț. În curând alt duel, tot... naționalist.

Arestarea unei bande de pungași din Ardeal. Poliția din Budapesta a arestat de curând pe un conducător dela tren *Schweighoffer*, bănuț cu furt. S'a născut bănuiala, că *Schweighoffer* are tovarăși și s'a pornit cercetare din partea poliției din Pesta și a celei din Cluj. Cea din urmă a arestat pe 8 dintre tovarășii lui *Schweighoffer*, cari făceau bune treburile prin pungășirea pasagerilor pe liniile Predeal, Arad și Săghedîn.

Femeile n'au loc la — pertractări. Președintele tribunalului din Budapesta *Zsitvay Leo* a dat de curând niște ordinațiuni nouă privitor la asistența publicului la pertractări. Interesant e în aceste ordinațiuni, că *femeile li-se detrage dreptul de a mai asista la pertractări*, afară de cazul, că an specială concesie dela președintele tribunalului.

Români omorâți în Bulgaria. Despre un omor groaznic, săvârșit asupra unor Români, la 30 Ianuarie, i-se scrie „*Drapelului*” din Sofia:

În satul *Aldumerovța* de vre-o zece ani trăiau frații *Taşcu* și *Spiru Macavei*, Români din *Molovița*.

Bulgarul *Dimitrie Gunân*, cărmămarul vecin cu toate-că în multe împrejurări grele a fost ajutat și sprijinit de *Taşcu*, i-a pus în gând ca să se scape de acești Români, pentru-că mai toți sătenii cumpărau dela dînșii.

Împreună cu alți patru complici i-au pândit de șapte luni și abia în susțazia zi, noaptea pe la orele 11, găsindu-i singuri, pentru-că și servitorul bulgar s'a dus acasă la dînșul, i-au măcelărit pe *Spiru*, care stătea la țeghea și pe fratele său *Taşcu*, care i-a sărit în ajutor din camera alăturată.

Același lucru au făcut și cu servitorul *D. Barju*, sub molovișean, pe care l-au prins ascuns tot poartă și l-au tăiat ca pe un miel.

După aceea au strins toate cadavrele la un loc, le-au stropit cu gaz și le-au dat foc; ear' tot ce au putut să iee cu dînșii, precum banii și ciasmicele și altele, au luat și s'au dus.

Când mai mulți Români dela *Sofia* ne-am dus ca să-i vedem — zice corespondentul — i-am găsit scrum, carbonizați.

Un epilog al „afacerii” Zola a avut loc Vineri, 15 Martie n., la Paris. Locotenent-colonelul *Picquart* și colonelul *Henry* s'au întâlnit pe teren, cu spadele. *Henry* a primit două rane ușoare. Causa duelului e, că în procesul *Zola* *Henry* a numit pe *Picquart* mincinos.

Roadele legilor politice-bisericești. După anușari statistice ale Ungariei pe 1896, apărut de curând, s'au încheiat în acel an pe întreg teritoriul ungar 109.955 căsătorii bisericești și 121.776 căsătorii civile. Urmează, că în 1896, adică în primul an după introducerea legilor politice-bisericești, nu mai puțin ca 11.824 de căsătorii s'au încheiat fără binecuvântarea preotului. După aceeași statistică s'au făcut următoarele convertiri: în anul bisericii romano-catolice au intrat 1026, au ieșit 787 (câștig 419); în anul bisericii greco-catolice au intrat 2557, au ieșit 1019 (câștig 1538); în anul bisericii greco-orientale au intrat 966, au ieșit 2600 (perdere 1634); în anul bisericii ev.-augustine au intrat 283, au ieșit 733 (perdere 450); în biserica ev.-reformată au intrat 790, au ieșit 806; în biserica unitară au intrat 397, au ieșit 133; în anul bisericii iudeo-ortodoxe au intrat 137, au ieșit 220 (perdere 83). Între cei convertiți la biserica romano-catolică se află 16 gr.-cat., 86 gr.-or., 257 evang. aug. 631 ev. reformați, 154 unitari, 38 *Jidani* etc. Cea mai mare pierdere au îndurat-o bisericele protestante din anul cărora foarte mulți au trecut la neconfesionalism. Aceste biserici au total au îndurat o pierdere de 2784 suflete. La neconfesionalism au trecut în anul 1896 nu mai puțin ca 3990 indivizi, dintre cari 1540 s'au ținut de bisericele protestante, 293 de biserica romano-apuseană, 755 de cea luterană, 717 de cea greco-orientală, 27 de cea greco-apuseană; dintre *Jidani* abia 28 s'au declarat fără confesiune.

Eată o statistică foarte elocuentă a roadelor aduse de fătălele legi politice-bisericești!

Agronomi, ferți-vă! Organul reuniunii de agricultură regnicolă-ungară „*Köztelek*” a indicat de repețe-ori pericolul ce amenință agricultura dela noi prin importarea de lăptură și de trifoiu român. Se știe, că comerciantul de semințe *Edmund Mauthner* din Budapesta a luptat luptă contra importării semințelor americane și din raștește septemănale ale acestuia rease, că totuși se mai importează în Ungaria sămânța americană în așa cantități, că proprietarii de asemenea proveniențe scad pretenșiunile lor la 4—5 fl. pentru maza metrice. De aceea se atrage de nou atenția agronomilor, să se ferească de semințele americane, cari s'ar oferi, fie neamestecate fie amestecate cu sămânță europeană.

Știri mărunt. În județul *Muscel* (România) a răposat o femeie, Ana G. Bădej, la etate de 118 ani.

— Lângă *Sibiul* a răposat o femeie de 102 ani, care de 85 ani era nevădă; în etate de 18 ani ea se amorozează de un proprietar, care n'a vrut să știe de ea și astfel a nevăduț; așa nevădă a trăit femeia până zilele trecute.

— La *Kiev* un colonel rus, *Herassimensko*, din statul-major, a fost împușcat de propriul său frate, în urma unor certe familiare.

— În *Strigonia* un executor de dare, *Fuchs* (Ungar gât-beget!) a comis mari defraudări în oficiu; gospodărie ungurească!

Mai nou

Schimbară de cabinet.

Viena, 7 Martie.

Știrea că ministrul *Gautsch* ar fi căzut din pricina tractărilor cu Ungaria nu e adevărată.

Contele Thun va conduce afacerile în cadrele constituțiunii și va căuta să redea parlamentului capabilitatea de lucru.

Din public.*)

Mulțumită.

Subscria, roagă pe stimatul public din Blaj, precum și pe toți prietenii și cunoștințele, să primească sinceră mulțumită pentru simțimentele de condolență, manifestate din incidentul trecerii la cele eterne a iubitelui și neuitatului fiu respective frate Emil, întâmplat în 13 Februarie.

Blaj, la 4 Martie 1898.

Familia G. Muntean.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Ca pretutindeni în regiunile locuite de Români, așa și în locuitorii comunei Vasiova, sentimentul cultural începe a se desvolta tot mai mult.

Dovadă despre aceasta este și cea împrejurare, că la 26 Decembrie 1897 (7 Ian. 1898 n.) tinerimea comunei noastre Vasiova s'a produs cu predarea piesei teatrale „Săpătorul de bani”, comedie în trei acte localizată de Antoniu Pop, a cărei predare din partea diletanților vasioveni a reușit peste așteptare de bine, la a cărei reușită foarte mult au contribuit domnii N. Dolorean și S. Jivoinovici, cari singuri și-au oferit puterile intelectuale pentru instruirea tinerilor vasioveni, ca cu atât mai siguri să fim despre rezultatul întreprinderii noastre.

Începutul era precisat la ora 7½, în sala „Berăriei” din Bocșa-montană, carea destul de spațioasă încă la 7 ore era plină cu public, ba multă inteligență a fost necesită a se re-intoarce înapoi, din cauză că nu mai aveau loc în sală.

Din numărul public present 'mi-am putut însemna pe domnii: N. Antal, jude regesc, I. Budințian și Dr. A. Oprea advocați; stim. fam. Augustin, dl B. Blaschut, mare proprietar, I. Marcu, învățător I. Falbök, notar, toți din Bocșa-montană; Pavel Stan, preot, Iancu Stan, cleric absolut, G. Draghiciu notar, Petru Vărdă, jude comunal din Bocșa-rom.; Iosif Furlugean, notar cercual din Doelin, Coliolen, Zuiac cleric absolut din Doman etc.

Încât privește succesul material:

1. Seara la casă din vânzarea biletelor fl. 150.24
2. Supraoiviri dela domnii: N. Antal, jude reg., I. Budințian, Dr. A. Oprea, Blaschut, I. Falbök, M. Popovici, protopop, M. Panajoth, director de bancă, Paul Wein și A. Măreșan . . . fl. 7.50

Suma veniturilor . . . fl. 157.74

- a) cumpărarea recuzitelor de lăpă și spesele avute cu aranjarea . . . fl. 91.76
 - b) spese efective și a diletanților cu excepțiunea tinerilor P. Avram și ficiorandul N. Novac, cari au renunțat la acelea . . . fl. 29.80 fl. 121.56
- Suma cheltuielilor scotându-o din suma veniturilor rezultă un venit curat de . . . fl. 36.18 care sumă s'a și depus la institutul „Bocșana”, pe seama înființării cor vocal din Vasiova.

Toți acei domni, cari atât moral cât și materialmente au sprijinit întreprinderea tinerilor nostri diletanți vasioveni, precum și clubul diletanților teatrali din Bocșa-montană, care sub prezidenția dlui N. Spinean, grațuit ne-a pus la dispoziție bina, nu altcum și domnii N. Dolorean și S. Jivoinovici împreună cu tinerii aranjieri, primească din parte-mi adăuca și profunda mea mulțumită.

Vasiova, în Ianuarie 1898.

Serafim Furca,
învățător.

Posta Redacțiunii.

Dlul G. Joandrea în L. Se va publica mâine. Mulțumiri!

La

Abonament lunar

pentru Martie st. v.

—cu prețurile din capul foii—

Invită

Administrațiunea ziarului „TRIBUNA”

Tribuna Literară.

Școalele din Blaj.

— Studiu istoric —

de

Prof. Nic. Brânzeu.

*

Studiul acesta a fost premiat, ca teză de licență, de consiliul universității din București.

*

Capitolul VI.

Discursul lui Cipariu la sârbarea centenară a gimnasiului.

(Urmare).

Însă nici de voi putem să ne uităm mari păstori sufletești și dulci părinți ai dieceei și tinerimei noastre, cari dintr'un început așa mic, cum au avut școalele acestea, cu părinteasca voastră îngrijire ați crescut și ați adus la înflorire această plantă tinere și cărora sunt de a se mulțumi roadele neprețuite, cari au nutrit pe atâția fii lipsiți de nutrețul spiritual. Voi cari ați părăsit viața pământească, acum repausați în sinul Creatorului nostru, luând coroana binemeritelor voastre, carea se cuvine dreptilor și tuturor făcătorilor de bine. Mulțumită fie și vouă cu această ocaziune solemnă suflete bune și mult ostentitoare, căți în decursul secolului trecut al acestor școale, ați fost chemați la ridicarea și susținerea celebrității acestui institut, adăugând din învățătura voastră și încălzind inimile doritorilor de apă cea pură vie a religiunii și științelor.

Numele multora dintre voi au trecut din memoria celor de acum, ci fructul ostentelor voastre nu va trece nici va înceta, până-când va rămâne în sus memoria culturii naționale, care e împreună cu numele acestor școale, în cari voi ați ostentit.

Încă nici de tine pot să uit, în acest minut, cuvioasă societate a marelui Basiliu, căreia dela început fu încredințată soarta acestui institut. Măreț plantă, verde înfloritoare, care așa curând te-ai uscat; căci viermele împărțirii a ros la rădăcina ta și tu te-ai veștejit. Acest edificiu destinat să fie asil celor-ce numai religiunii și științelor și-au închinat zilele lor, a rămas așa curând deșert de tine! O! și câtă speranță avea în tine dieceea și națiunea! O! și câtă lipsă avea să rămâi până în zilele noastre, — zile, în cari spiritul s'a schimbat, când sacrificiile sunt așa de rari! Sacrificii pentru religiune, sacrificii pentru științe: baza societății și baza culturii omenești. Tu te-ai stins, ci începutul faptei mâinilor tale a rămas. Fie memoria ta binecuvântată.

Eară tu prea înălțate părinte, pe care providința cerească te-a ales, ca să ne fii în aceste zile de împăcare exemplul tuturor virtuților, în care se razimă speranța națiunii, clerului și acestei școale, ca să le fii ângerul conducător în deșertul rătăcirilor, binecuvânta astăzi această tinerime numeroasă, carea pe an ce merge se tot mai adauge însetând a se adăpa din fântâna necursă a științei și religiunii, pentru-ca nevoițele ei să fie bine-meritate înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor; ca dintr'însa și din școalele acestea să se scurteze bărbăți cu amoare cătră națiunea sa și cele conlocuitoare, ca renumele secolului acum început să întrecă pe al celui trecut și ca bărbății ce vor eși din aceste școale atât în virtuți cât și în științe să fie gloria națiunii române și acestui institut. Numele Excelenței Tale și al augustului nostru dulce împărat Francisc Iosif I., pe cari Dumnezeu v'a dat ca să fii regeneratori ai națiunii credincioase, cari și acum strălucesc cu toate roadele virtuților, de acum sunt însemnate cu caractere neteșterse în inimile noastre ale tuturor și întru ale acestor tineri școlari, cari împreună cu noi se bucură de aceasta zi însemnată, unică în anele noastre, și care cei-ce o vor ajunge după alți 100 de ani nu vor lipsi cu asemenea bucurie a o sârbă în tinăra aducere aminte de virtuțile înalte ce vor face nemuritor numele Excelenței Tale.

Manuale didactice.

În această epocă școalele din Blaj, nefiind supuse atât de mult șicanelor guvernamentale, ele se conduc mai mult de Episcop și de consistor, căci pe lângă dreptul de patronat exerciază direct și dreptul de jurisdicțiune și peste tot de controlă și dispunere imediată. Directorul gimnasiului, Timoteiu Cipariu, care dela 1853/4 se află în fruntea gimnasiului un lung șir de ani, era garanța cea mai mare, că școalele vor fi la înălțimea misiunii lor. Sub el și la inițiativa lui se colaborează în limba română o mulțime de cărți didactice, menite a ușura studiul elevilor. Gramatica și Sintaxa latină, prelucrate de Ci-

pariu erau unele dintre cele mai bune manuale, laudate și de străini.

Asemenea gramatica și Sintaxa română a lui au servit și servesc în parte și azi pentru învățarea limbei materne. Pe studiul limbei românești se pune un deosebit interes și prin aceasta școalele Blajului excelează între celelalte.

Din lipsa de mijloace materiale în mai întreagă această perioadă se folosesc mare parte numai manuale scrise.

Profesorii încă nu au timp și practica necesară a compune ei cărți didactice în număr corăspunzător. Cei mai mulți absolvenți numai de teologia din Blaj ori Viena, sunt siliți a propune studii pentru cari nu aveau pregătire mai înaltă academică; cu toate acestea ei suplinesc aceasta lacună prin diligența lor de fer și prin entuziasmul caracteristic acelei epoci de reînnoștare națională.

La 1850, gimnasiul mai purta numele și *liceu episcopesc*. Episcopul delega totdeauna pe vicar la examenul de maturitate. Limba maghiară e neobligatoare. Ceva mai târziu aflăm profesori de limba maghiară pe Aranyosi și apoi Antonelli, dar în anii 61—65, elevii nu primesc *calcul* (note) din limba maghiară. Limba administrativă a gimnasiului încă în primul deceniu e *latinească*, cățiva ani înainte de 1860 românească și câteva procese verbale le găsim și în nemțește, apoi numai românește sub tot decursul absolutismului.

În scriere pe cât timp a trăit Cipariu s'a folosit ortografia etimologistă la început foarte riguroasă, în timpul din urmă mai laxă și de cățiva ani s'a introdus oficial și ortografia Academiei, deși profesorii mai bătrâni nu părăsesc ușor ortografia etimologistă cu care au trăit atâta timp.

Alte acte mai importante din această perioadă nu avem de însemnat afară de înființarea școalei preparandiale la 1865 și de sistarea beneficiului de pâne sub toată păstoria lui Șuluțiu, despre cari vom vorbi în alt loc. (Va urma).

Bibliografie.

Apel literar.

— Ungurii în literatura noastră populară. —

Plocești, 28 Febr. n.

„Ce e viața noastră în sclăvie oare? Noapte fără stele, ziua fără soare!”

Subsemnatul, vreau să public un studiu etno-psihologic intitulat: „*Ungurii după literatura populară română*”, în care să arăt, alături de cunoscuta sentență osânditoare a lumii culte, și dreapta judecată ce și-a făcut-o, în curs de veacuri, năpăstuitul nostru popor, de asupritorii sei millenari.

De aceea, rog din suflet pe toți bunii Români: profesori, preoți, învățători, studenți etc., cari știu sau pot afla ceva, din gura sau literatura țărănului român, asupra acestui obiect, să binevoiască a-mi împărtăși fără întârziere, cele constatate: sau mie direct sau „*Tribunei*”, care le va publica în *foia ziarului*, sau la rubrica „*Tribuna literară*”.

Totodată strag binevoitoarea atențiune a publicului cult român, că exemplele relative la această chestiune, le pot afla: în prosa sau poesia populară, în credință sau tradiția orală și aume în:

a) *poesia populară epică, lirică și satirică*;

b) *anecdote, fabule, proverbe, ghicitori, maxime, păcălituri, jocuri copilărești*;

c) *povești, chimuri sau strigături, credințe și tradiții populare, cari se ocupă cu originea, viața, legea, caracterul, sentimentele și faptele Ungurilor*.

Convins, că rugăciunea mea va fi ascultată, mulțumesc de mai înainte tuturor bunilor Români, pentru marele serviciu ce de sigur vor face, prin binevoitorul lor concurs, măreței noastre cauze naționale.

T. Raica,
profesor gimnasial.

„*Naționalitatea*”. Societatea noastră „*Tipografia*” a scos într-o elegantă broșură interesantul studiu de *Max Nordau* despre „*Naționalitate*”. Valoarea acestui studiu este cunoscută cetitorilor nostri; limbajul frumos, în care „*Rommarin*” al nostru a știut să-l îmbrace e gustat deja de cetitorii nostri, căci în „*Tribuna*” s'a publicat mai întâiu. Vorba era numai, că interesantele observațiuni originale ale genialului autor să nu rămână rezirate prin atâtea nume de ziar, ci să fie colectate într'un mănunchiz, mai accesibile la cetit și meditat. Aceasta a împlinit-o „*Tipografia*” când a rețipărit articolul din „*Tribuna*” în broșura de față. În estensiune de 40 pagine, tipărite frumos pe hârtie fină, această prețioasă broșură se trimite francat pentru 25 cr. A se adresa la librăria „*Tipografiei*” soc. pe acțiuni în Sibiu.

La „*Tipografia*”, societate pe acțiuni în Sibiu, se află de vânzare următoarele noutăți musicale:

- Les beaux yeux. Valse pentru piano de Mathilde Mironescu . . . 1.—
- Terănceuța. Cântec popular pentru voce și piano de Costache Moinaru . . . —50
- Hora înfrățirii, pentru piano de P. G. Nițescu . . . —75
- La tine copilă dragă. Romanță de Droianu . . . —50
- Toujours avec argent. Polca franceză pentru piano de Sig. Paulmann La blonde. Polca mazuca pentru piano de Sigismund Paulmann Turda. Marș patriotic de Paulmann Hora reginei. De Sigis. Paulmann Sârbă păpușelor. De Sig. Paulmann Marș turcesc. De Sigis. Paulmann Intermezzo pentru piano de M. Capșa Les fleurs de Mai. Valse de Ant. Cirillo . . . 1.—
- Sârbă oficerilor. De C. Dimitrescu La fille du Marin. Vals de Ivanovici Daisy Bell. Valse (All Right) de C. Kaps . . . —75
- Liniste. Vals pentru piano de Dimitrie St. Cristide . . . 1.—
- Am plâns. Romanță pentru voce și piano de Alphonse Cirillo . . . —75
- Singurătatea. Romanță pentru voce și piano de Alphonse Cirillo . . . —75
- Claire. Polca pentru piano de Alph. N. Ochialbi . . . —25
- Institutiunile-Unitate. Vals pentru piano de Carol Decker . . . 1.—
- Sârbă Bucureștilor, pentru piano de Const. Dimitrescu . . . —50
- Sârbă mirilor. De C. Dimitrescu . . . —50
- Înțeleb. Marș de Gh. Fotino . . . —75
- Surorile. Hora de Gh. Fotino . . . —50
- Elisa. Polca franceză de G. Ionescu Zéphir. Polca mazuca de G. Ionescu Souvenir de Zürich. Polca mazuca de Anton Kneisel . . . —50
- Pas de quatre original. De Mayer Lutz . . . —50
- Gavotte de la Princesse „Marie”. De Michel Margaritescu . . . —57
- Ai plâns și tu vrodată? Romanță pentru voce și piano de Ernest I. Alexandrescu . . . fl. —50
- Nu înțeleg. De E. I. Alexandrescu Pictoriilor! De E. I. Alexandrescu Un fir electric. De E. I. Alexandrescu L'Affection. Polca franceză p. piano de C. D. Belortu . . . —50
- De Braila à Gênes. Galop pentru piano de C. D. Belortu . . . —50
- Sârbă Bucureștilor, pentru piano de Ioan D. Burlan . . . —50
- Sârbă Bucureștilor, pentru voce și piano de Ioan D. Burlan . . . —50
- Didi. Polca mazuca pentru piano de Ioan D. Burlan . . . —75
- Ivorul. Romanță pentru voce și piano de Dimitrie St. Cristide . . . —50
- Anton Zica. Pe aripile amorului, vals pentru piano . . . 1.25
- V. Hugo. Poesie. Cuvinte de I. I. Dorianu, Aubade (albadă) . . . —75
- Dorianu. Prin flori și floricele, I. romanță . . . —505
- Villacrose. De ce 'mi-ai zis odinioară, romanță . . . —7
- Radu D. Rosetti. E vr'un loc uitat de oameni, reverie pentru voce și piano . . . —50
- I. Paschill. L'Amicitie, vals . . . 1.—
- R. van Saanen, cuvinte de M. Eminescu. Doina codrului . . . —75
- Ioan D. Burlan. Amintiri din Breasta, sârbă pentru pian . . . —50
- I. Braunstein. Rêve du Matlot, vals pentru piano . . . 1.—
- G. Vasiliu. Freamătul Zăvoaiului, horă . . . —75
- C. Felix. Cuvinte de I. Dorianu.

La comanda din afară se adaugă pentru porto postal totdeauna încă 5 cr., ear' pentru expediție recomandată 20 cr. v. a. Pentru siguranța expediției. recomandăm modalitatea din urmă.

Sosit în Sibiu.

În 7 Martie n. 1898.

Hotel „*Imperatul Romanilor*”: Klempay cu sotia, locotenent din Graz; E. Teutsch cu ficia, din Brașov; V. Binder, privatier; R. Heitz, profesor; Dr. Krasser, din Sebeșul-săseș; B. Almasan din Cluj, advocați; I. Deak, inginer din Odorheiu-săseș; H. Csokics, B. Brenner, A. Klein, M. Martin din Viena, Herzog, A. Fuchs din Budapesta, H. Licht, din Făgăraș, A. Radnitz din Reichenberg, I. Fischer din Oradea-mare, comercianți.

Hotel „*Neuherer*”: Charlotta Tsuril, d-na Biró, privatier; die Barot; Ronay, advocat din Blaj; I. Morton, F. Feiertag, neguțători de lemne din Brașov; L. Grotten voiajor din Solingen; I. Stokass, pălărier, A. Grünfeld din Budapesta, A. Radocay din Viena, comercianți.

Hotel „*Meltzer*”: Geagamutzy din România, A. Rosday din Greblești, neguțători de lemne; V. Simon, director din Porcști; I. Wachsmann, notar din Bălcaciu; N. Tamaș, cancelist din Sebeșul-săseș; A. Biró, oficial din Mercurea; I. Maurer, comerciant din Vurpăr.

Hotel „*Habermann*”: M. Linz, econom din Șercaia.

Teatru orașenesc în Sibiu.

Marti, 8 Martie n.

Al cincilea debut al actoriței *Frida Lanins Goldfische*. Comedie în 4 acte de Franz de Shönthan. și Gustav Kadelburg. Începutul la 7 ore seara.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 5 Martie n. 1898.

Săminte	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.
		dela până		dela până
Grâu				
Bănățesc vechiu	75	—	76	—
Grâu dela Tisa	75	12 55	12 65	12 75
Grâu „Pesta”	75	12 50	12 60	12 70
Grâu de Alba-Reg.	75	12 60	12 70	12 80
„Bacica	75	—	76	—
Grâu ung. de Nord.	75	—	76	—

Săminte, vechi ori noue	Solul	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.
			dela până
Săcară	de nutreț	70—72	8 75 8 80
Orz	de vinare	60—62	6 50 6 60
„	de bure	62—64	7— 7 50
„	de bure	64—66	8— 8 50
Ovăz	—	89—41	6 80 7 10
Coacraș (porumb)	—	—	5 40 5 50
„	de altăz	—	5 35 5 40
Meiu	—	—	4 70 5—
Hrigan	—	—	—

Grâu	Sapt.-Un.	Prețul per 100 chilogr.	Grâu	Prețul per 100 chilogr.
„	„	11 95	„	11 95
„	„	5 39	„	5 40
„	„	6 52	„	6 54

Produce diferite	Nuclul	Prețul
		dela până
Sâna de trif.	Lucernă ungurească	—
„	roșie	—
Oleu de rap.	rafinat	—
Uns. de porc	dela Pesta	56— 56 50
„	dela țeară	—
Slănină	svântată	56 50 57—
„	afumată	—
Sân	—	—
Prunc	—	—
Lătar	slavon, nou	—
„	bănățesc	—
Miere	brută	—
„	galbina străcurată	—
Ceară	de Rosenau	—

Cursul pieții din Sibiu.

Din 7 Martie n. 1898.

Hârtie-monetă română	Cump.	9.46	vând.	9.51
Lire turcești	„	10.60	„	10.65
Imperiali (15 R. aur)	„	19.12	„	19.27
Ruble rusești 100 a	„	126.75	„	127.50
Galbeni	„	6.62	„	6.67
Napoleon-d'ori	„	9.48	„	9.53
10) Marce germane	„	58.50	„	58.75
Livre sterling	„	11.90	„	12.—

Bursa de Budapesta.

Din 5 Martie n. 1898.

Renta de aur ung. 6%	—
„ 4%	—
„ ung. val. cor. 4%	100.25
Imprumutul căilor ferate ung.	121.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (I-a emisiune)	122.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (II-a emisiune)	102.—
Bonuri rurale ung.	98.—
„ croate-slavone	99.—
Obligațiunile desp. regalilor	101.50
Imprumut cu premiu ung.	156.—
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	140.—
Renta de hârtie austriacă	102.50
de argint austriacă	102.25
de aur austriacă	123.50
Losuri austriace din 1860	160.25
Acțiunile băncii austro-ungare	955.—
„ de credit ung.	—
„ de credit austr.	—
Scrisuri fonciare ale institutului de credit și economii „Albina”	102.—
Argintul	5.70
Galbeni împărătești	5.67
Napoleon-d'ori	9.52
Mărci 100 imp. germane	58.75
London 10 Livres sterlingi	120.20

Bursa de Viena.

Din 5 Martie n. 1898.

Renta de aur 6%	—
„ 4%	—
Renta ung. v. c. 4%	100.—
Imprumutul căilor ferate ung.	122.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (I-a emisiune)	101.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (II-a emisiune)	121.60
Bonuri rurale ung.	98.—
„ croate-slavone	199.—
Imprumut cu premiu ung.	156.—
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	150.—
Renta de hârtie austriacă	102.45
„ argint austriacă	101.80
„ aur austriacă	123.30
Losuri austriace din 1860	160.25
Acțiunile băncii austro-ungare	955.—
„ de credit ung.	—
„ de credit austr.	—
Argintul	5.69
Galbeni împărătești	5.66
Napoleon-d'ori	9.53
Mărci 100 imp. germane	58.70
London 10 Livres sterlingi	120.20

Bursa de București.

Din 21 Februarie v. — 4 ore p. m.	Cassa
Renta rom. per 1875 5%	100
Renta română amort. 5%	97
Renta (Schuldverschreib)	09
Oblig. de stat C. F. R. 6%	—
Renta rom. Rural. conv. 6%	100

Serviciu prompt și solid.

Avis!

Subscrisul îmi permit a aduce la cunoștința onoratului public, că
în 15 Martie st. n. voiu deschide pe piața de aici,
strada Cisnădiei (hotel Neurihrer)
sub firma înprotocolată

Moritz Schul

un etablissement fin în confecțiuni de modă pentru domni.

Pentru sprijinul onoratului public, se roagă
Sibiu, în Martie 1898.

cu toată stima

Moritz Schul.

[736] 1-3

Specialități în costume pentru băieți.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

**CARTEA
DUREREI**

care foarte potrivit s'ar pute numi
CARTEA

MÂNGĂIEREI

nu se mai află de vânzare decât în
număr restrâns de exemplare

elegant compactate!

Un exemplar costă 1 fl. 50 + 5 cr. porto.

Se poate folosi și ca carte de rugăciuni.

Această carte a fost recomandată de
cătră Exc. Sa Metropolitul Victor Mi-
hăily de Apșa printr'un circular special.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Au eșit de sub tipar și se află de vânzare:

Chestiunea**Română****în Roma.**

Conferența

domnului

Roberto Fava.

Prețul numai 20 cr.

A apărut și se află de vânzare la Librăria „Tipografie“, societate pe acțiuni în Sibiu:

Studiu

de
Max Nordau**Naționalitatea**Traducere
de
Rosmarin.

Aceasta broșură, plină de idei originale
asupra limbii naționale și a naționalității, in-
ferează în cel mai necruțător mod renegatismul.
Prețul cu trimitere francată e numai 25 cr.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru isto-
ric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe
200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șase
florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Aceasta carte n'ar fi iertat să lipsească din
casa nici unui bun Român.

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andrei bar. de Șaguna

și

Alexandru Sterca Șuluțiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat,
pe hârtie fină de carton; sunt foarte potrivite
tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 25 cr.

Librăria „Tipografie“,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Luptele Românilor.

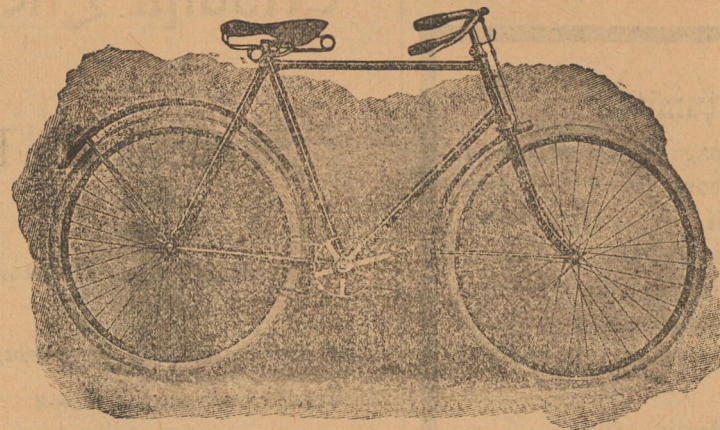
Articuli istorici-politici

de

Doctor Romanus.

Broșură de 120 pag. cuprinzând 16 excelenți
articuli asupra mersului istoric al luptelor
noastre politice. O lectură foarte de actualitate.

Prețul 50 cr.

Marca de patent: „Waffnerad
vormals Swift“.Marca de patent: „Waffnerad
vormals Swift“.

Representanța generală

a

[655] 2-3

fabrică de arme în Steyr

pentru biciclete

Kann & Heller, Budapesta,

V., Váci körut 62.

Representanța și deposit la: Ludwig Etter în Sibiu.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călințarul Poporului

pe anul comun

1898.

Anul XIII.

SIBIU.

Editura și tiparul „Tipografie“, societate pe acțiuni.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Novitate!**Cadou**

ocasional!

**LIMBA
FLORILOR.**

— De amor și amicitie. —

Simbolica naturală a celor mai favorite
flori, compusă după explicările orientalilor
de

Un amoresat.

Acest volum, în format dragălaș (32°) imprimat pe
hârtie velină, în două culori, negru și albastru,
elegant compactat în lux, este

cadou potrivit

pentru tinerime, mai ales pentru fete.

În legătură de pânză colorată, tabla titlului imprimată cu aur.

Prețul unui exemplar 50 cr. = 1.50 lei.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

La Librăria „Tipografie“, soc. pe acțiuni în Sibiu,
se află de vânzare

următoarele publicațiuni

ale Societății

„Inocențiu Micu Clain“

a teologilor din Blaj

1. „Epistole către un preot tânăr“ de Aloisius Melcher.
Partea I. și II. 2 volume mari cu prețul redus de 1 fl. 50 cr.
2. „Pregătire la moarte“, adică considerațiuni asupra maxi-
melor eterne folositoare tuturor spre meditare și preoților
spre a predica, de Alfons M. Liguori, 1 volum de 440 pag. — fl. 80 cr.
3. „Duh muscălesc“, narațiune de Bolanden (45 pag.) . . . — fl. 10 cr.
— Se recomandă mai ales preoților. —

Pentru tipar responsabil: Iosif Marșall.